

УДК 72.011

С.В.Сьомка

АРХІТЕКТУРА – ЗАСТИГЛА МУЗИКА В ПРОПОРЦІЯХ

Говорячи сьогодні про пропорції і гармонію, необхідно згадати про звуки, які нас оточують, мелодії і ритми, які впливають на настрій і психіку людини. В основі музикальних рядів теж закладено гармонійний ритмометр.

Музика зцілює різні захворювання, підтримує енергетику людини. Більше того, вона відкриває енергетичні канали. Тому на деяких інструментах епохи Ренесансу в Італії було написано: “музика лікує душу і тіло”. Ще в древньому Єгипті та Елладі хворих лікували звуками. Древньокитайські лікарі навіть виписували музичні рецепти – для впливу на той чи інший орган людини.

Перші дослідження оздоровчого впливу музики на організм людини провів американський лікар-невропатолог Джеймс Корнінг. Наприкінці ХІХ століття у лікарні почали проводити спеціальні лікувальні концерти. А через 100 років музикотерапія широко ввійшла в практику багатьох лікувальних закладів Європи і Америки. Музика звучала в кабінетах терапевтів, в операційних, в дитячих лікарнях, госпіталях.

Ми часто шукаємо на Землі чудес від Творця, а вони виявляються зовсім поруч – в нас самих, в оточуючому нас світі. Одне лиш те, що більшість птахів ніхто ніколи не навчав облаштовувати і мостити гнізда, але це вміння передається їм природою і наступної весни цьогорічні пташенята безпомилково оберуть місце для гнізда і обов’язково його зів’ють, і виведуть нових пташенят. Чи не є це найбільшим дивом, як і саме життя?!

Зовнішній вигляд птахів і тварин, їх поведінка і вміння пристосовуватись до оточуючого середовища дали людині на протязі тисячоліть величезний поштовх у пошуку нових форм і методів виживання, облаштування побуту і житла, створенні нових технологій. Спостерігаючи за рибами, перші дослідники створювали човни і підводні апарати, милуючись птахами в піднебесі - створювали літальні апарати, літаки і ракети, досліджуючи життя мурашок - створювали подібні до мурашників піраміди і схожі до них споруди, по образу павутини, що її хитромудро виплітають павуки, конструктори розробили безліч вантових і сіткових конструкцій, що перекидають величезні прогони мостів і площі стадіонів, промислових та громадських споруд і житлових комплексів тощо.

Таємниці життя на Землі в будь-яких проявах від бактерій і рослин до високоорганізованих організмів вражають уяву як своєю внутрішньою структурою, зовнішньою формою і пристосованістю саме до тих умов, в яких

тисячі років жили їх предки. В світі є так багато різних видів птахів, риб, тварин, уявити яких людині з нашого регіону навіть важко.

Пропорції в живій природі теж завжди були цікаві для дослідників, які намагались провести паралелі між природним і антропогенним (рукотворним) середовищем. Ряд Фібоначчі, Золотий розтин, єгипетський подвійний квадрат і до сьогодні слугують своєрідними постулатами, які часто пов'язують наприклад з архітектурою і композицією. Але людина запозичує в оточуючому живому світі не тільки пропорції, але й основні властивості: зовнішній вигляд і структуру, захисні властивості живих організмів, їх авторегулюючі процеси, здатність створювати собі подібних і відновлюватись, можливість регенерації шкіри тощо. Все це може використовуватись в нових конструкціях і матеріалах, в майбутніх об'ємно-просторових і функціонально-планувальних вирішеннях будівель, споруд і їх комплексів. В майбутньому біохімія і біофізика використають багато з перерахованих властивостей в створенні нових прогресивних технологій і композитних будівельних матеріалів.

Людство існує в пропорціях і поза ними, але самі співвідношення в живій природі є об'єктивною реальністю і ми поступово крок-за-кроком відкриваємо їх закони, загадки, і застосовуємо їх закономірності в побуті, виробництві і архітектурі.

Наш колега – архітектор, викладач угорської будівельної академії Ерньо Рубик прославився і став відомим на весь світ не своїм талантом зодчого і не своїми архітектурними творіннями. Не проектування і будівництво, а уважне спостереження за оточуючим світом і моделювання по його образу й подоби різних геометричних просторових головоломок-моделей (кубик Рубика, змійка Рубика, піраміда Рубика тощо) стали його покликанням, а іграшки, винайдені ним, облетіли весь світ і стали улюбленими забавами дітлахів і дорослих на всіх континентах з 80-х років минулого століття по наш час.

Співвідношення присутні не тільки в елементах, створених в живій природі (пропорціях спіралі мушлі равлика, пропорціях розтину яблука, плетиві павутини тощо), але й в античних храмах, архітектурних ансамблях і комплексах.

Гармонійне і органічне розміщення нової споруди на рельєфі, в структурі вулиці, на генплані, на розгортці залежать в першу чергу від врахування вже існуючих пропорцій, які загалом можуть “програмувати” майбутню забудову.

В наш час існують дві основні тенденції в архітектурі:

1) планова рівномірна забудова кварталів, характерна для архітектури радянського періоду;

2) архітектура доміант, “будинок сам в собі”, характерний для американської архітектури.

Обидві ці тенденції мають право на існування і архітекторів треба враховувати при новому будівництві ритм забудови московського проспекту або вулиці, і пропорційний ряд нью-йоркських хмарочосів. І особливо обережно треба ставитись до перетину цих двох тенденцій, щоб величезні хмарочоси не “розривали” структуру існуючої забудови, як це зараз відбувається в центральній, і навіть історичній частині Києва.

Існуюча забудова – це своєрідний пропорційний ряд, вичерпний генетичний код зі своїми гармонічними пропорціями, який несе величезне художнє, психологічне і історичне навантаження. Розірвання такої системи потребує заміни одного з її елементів чимсь не менш достойним і значущим для потомків. Але це досить болісно і важко. Не дарма архітектори кажуть, що легше побудувати нове, ніж ремонтувати старе. Так, зодчим доводиться враховувати досить багато факторів і виконувати багато норм, перш ніж запроєктований будинок можна буде побудувати. Але його об’ємно-просторова структура, архітектура фасадів і пропорційні співвідношення мають не менше значення ніж масштабність людині або зручність функціонально-планувальної структури. Дійсно – креслень плану ми не бачимо, а фасади, екстер’єри і інтер’єри кожний день справляють на нас своє величезне враження і мають значний психологічний вплив. Недарма архітектуру називають застиглою музикою в камені. Тільки музикою ми захоплюємось щоденно, а до архітектури звикаємо і іноді не помічаємо того впливу який середовище справляє на нашу свідомість і підсвідомість на енергетичному рівні. Саме тому гармонія навколо нас важлива у всіх її проявах: мистецтві, традиціях, релігії, архітектурі, музиці, пропорціях тощо.

Запропоноване дослідження може дати надзвичайний архітектурний і містобудівний ефект, який створює можливість перспективного закладання майбутніх комплексів, їх величини, висоти і маси. Крім того, велике значення має естетичний ефект гармонійного архітектурного середовища, прорахований з перспективою на 10-20 років. Саме завдяки цьому те, що ми запроєктуємо і збудуємо сьогодні, не стане на заваді розвитку міста в найближчому майбутньому. Тобто, не буде ефекту дратівливого сусідства морально застарілої архітектури з захмарними надсучасними "кам'яними джунглями". Такі помилки в прорахунках нового будівництва можуть дуже дорого коштувати в майбутньому, бо добре відомо, що легше збудувати нове, ніж перебудувати невдале старе.

З огляду на все вище зазначене, необхідно підкреслити важливість вирішення питань гармонізації оточуючого середовища та ролі запропонованого методу пропорціонування при проектуванні нових архітектурних об'єктів.

Література:

1. Адамчик В.В., Адамчик М.В. Архитектура. Краткий справочник.- Минск: ХАРВЕСТ, 2004. – 624 с.
2. Бурау И.Я. Загадки мира цифр. - Донецк.: Сталкер, 1997. - 448 с.
3. Заварзін О.О. Геометрія і семіотика естетичної інформативності предметного середовища: Дис.канд.техн.наук. - К.: КНУБА, 2000. - 192 с.
4. Сьомка С.В. Архітектурна композиція: методичні вказівки. - К.: КНУБА, 2005.-24 с.
5. Сьомка С.В. Сучасні тенденції розвитку архітектурної композиції та її роль в підготовці майбутніх архітекторів// Сучасні проблеми архітектури та містобудування: науково-технічний збірник. - вип.13. - К.: КНУБА, 2004. - С.69-73.
6. Тимофієнко В.І. Архітектура і монументальне мистецтво: терміни і поняття. - К.: Вид-во Інституту проблем сучасного мистецтва, Головкиївархітектура, 2002. - 472 с.
7. Тихонов С.В., Демьянов В.Г., Подрезков В.Б. Рисунок. -М.: Стройиздат, 1983.-296 с.
8. Шевелев И.Ш. Принцип пропорции. -М.: Стройиздат, 1986. - 200 с.

Анотація

Вихідним результатом статті є експериментальна методика підбору оптимальних висот (мас) будівель і комплексів при новому будівництві в великих містах. Об'єктом дослідження є пропорції та гармонійні співвідношення між архітектурними фрагментами, будинками та їх комплексами. Робота включає попередні дослідження, аналіз і синтез пропозицій з гармонізації оточуючого архітектурного середовища.

Ключові слова: пропорція, гармонія.

Аннотация

Результатом статьи есть экспериментальная методика подбора оптимальных высот сооружений и комплексов при новом строительстве в больших городах. Объектом исследования есть пропорции и гармоничное соотношение между архитектурными фрагментами, зданиями и их комплексами. Работа включает предыдущие исследования, анализ и синтез предложений с гармонизации окружающей архитектурной среды.

Ключевые слова: пропорция, гармония.

Annotation

The article discussed many aspects of human life, which may be present harmony: music, art, science and architecture. That harmonious proportions in the world around us and their influence on architecture-based search method imaginary series, which continues the existing harmonious relations in any environment.

Key words: proportion, harmony.